

PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 118 (217) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, piątek 21 września 1928 r.

TREŚĆ: ZSRR. a sprawy zagraniczne: Polska a Łotwa. — Sprawa ewakuacji Nadrenji. — Pakt Kellogg'a a ZSRR. — **Sprawy wewnętrzne:** Sprawy narodowościowe. — Sprawy gospodarcze. — **Notatki i informacje:** Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

POLSKA A ŁOTWA.

Izwiestja 21.IX. piszą, że mowa, wygłoszona w Genewie przez Bałodisa daje wyraz opinii publicznej łotewskiej, która dobrze sobie zdaje sprawę z tego, jak bardzo niebezpiecznym byłoby podtrzymywanie agresywnych zamiarów Polski w stosunku do Litwy, aby wzamian za to otrzymać wątpliwe korzyści o znaczeniu lokalnym, jak sprawa interesów łotewskich, związanych z koleją Lipawa-Romny. Pretensje Polski do części terytorjum łotewskiego i odmowa jej ustanowienia bezpośredniej komunikacji kolejowej pomiędzy obu państwami, wskazują, w jakim stopniu oświadczenie Bałodisa odpowiada istotnym interesom Łotwy. Przyszłość pokaże w jakiej mierze nadzieje prasy polskiej na zmianę kursu w polityce łotewskiej są usprawiedliwione.

SPRAWA EWAKUACJI NADRENJI.

Izwiestja 18.IX. nawiązując do zakończenia rozmów w sprawie ewakuacji Nadrenji, podkreślają, że zaapelowanie Niemiec do Ligi Nar., jako takiej, formalnie nie miało powodzenia, a to dlatego, że opublikowany ostatnio komunikat wyszedł nie z ramienia Ligi Nar., lecz z ramienia państw lokareńskich, których przedstawiciele byli obecni na sesji genewskiej. Tym sposobem, jeszcze raz zostało podkreślone odsunięcie Ligi Nar. od rozważania zagadnień, bezpośrednio dotyczących Niemcy i związanych z traktatem Wersalskim.

Osiągnięte porozumienie przewiduje, że Niemcy za wcześniejszą ewakuację Nadrenji zgodzą się na uregulowanie problemu odszkodowań, — z jednej strony i na utworzenie specjalnej komisji kontrolnej — z drugiej strony.

Delegacja niemiecka uważa za wielki sukces przyznanie Niemcom prawa do wcześniejszej ewakuacji Nadrenji. Ma się rozumieć, pocieszać się można czemkolwiek. Trzeba posiadać nadzwyczaj rozwiniętą wyobraźnię, by „ustalenie prawa do wcześniejszej ewakuacji Nadrenji“ uważać można za zwycięstwo.

Przez uregulowanie spłat reperacyjnych państwa

sprzymierzone rozumiały ustalenie związku pomiędzy reparacyjnymi spłatami Niemiec i zobowiązaniami finansowymi państw sprzymierzonych wobec Stanów Zjednoczonych. Właśnie z tego względu Francja i Anglja dobijały się o udział Stanów Zjedn. w rozważaniu całego problematu. Wiadomo, że Stany Zjedn. stanowczo nie zgodziły się na ustalanie związku wspomnianych zobowiązań finansowych. Uregulowanie więc kwestji odszkodowań odkłada się na czas nieokreślony, tem samem powoduje się odsunięcie sprawy wcześniejszej ewakuacji Nadrenji w dalszą przyszłość. Równie niewyraźnie postawiona jest kwestja utworzenia specjalnej komisji dla rozważenia ew. konfliktów w Nadrenji. W celu osłodzenia pigułki, przeznaczonej dla Niemiec do tej specjalnej komisji będzie powołany „na równych prawach“ przedstawiciel rządu niemieckiego. Wszelako jego prawa będą „równe“ li tylko na papierze, co wynika już chociażby z liczbowego stosunku członków tej komisji.

Reasumując powyższe uwagi dziennik twierdzi, że w sprawie wysuniętego przez Niemcy zagadnienia nie zrobiono nawet najmniejszego kroku naprzód w kierunku życzeń niemieckich. W końcu *Izwiestja* dodają, że niesłuszny jest również pogląd delegacji niemieckiej, wdg. której sukcesem miało być wyłączenie Polski i Czechosłowacji od ostatnich rokowań. Fakt niewciągnięcia do rokowań tych państw należałoby uważać li tylko za porażkę Polski i Czechosłowacji na terenie międzynarodowo-politycznym. Polska prasa tak też i oceniła fakt powyższy. Myśl o tem, że Briand zrzekł się na przyszłość zagwarantowania obecnych wschodnich granic Niemiec wzamian za ewakuację Nadrenji, — byłaby przedwczesna.

Zdaniem dziennika, zgoda Niemiec na ustalenie związku pomiędzy sprawą ewakuacji Nadrenji i uregulowaniem kwestji reparacyjnych, jak również utworzenie specjalnej komisji kontrolnej, są dostatecznym sukcesem dla Brianda. Bardzo jest prawdopodobne, że Briand nie chciał w wywieraniu nacisku na Niemcy pójść zbyt daleko, a to dlatego, by nie doprowadzić do formalnego zerwania polityki lokareńskiej. Zgoda Niemiec na powyżej wymienione warunki, niewątpli-

wie, pomogła Briandowi zakonserwować na jakiś czas „ducha Lokarna“, który ostatnio doznał silnego wstrząsu.

PAKT KELLOGG'A A ZSRR.

Izwiestja 18.IX. zaznaczają: oświadczenie Kellogg'a co do tego, że akt przyłączenia się Sowietów do paktu, wyłączającego wojnę, nabierze mocy prawnej dopiero po jego ratyfikacji przez odpowiednie organy ustawodawcze ZSRR., — wymaga pewnego wyjaśnienia. Zgodnie z konstytucją ZSRR. postanowienie Prezydium CKW., przyjęte w przerwie pomiędzy dwiema sesjami CKW., jest aktem równoznacznym z postanowieniem samego CKW. W odniesieniu do układów międzynarodowych, zawieranych przez ZSRR., a również w odniesieniu do aktów przyłączenia się ZSRR. do

układów międzynarodowych, postanowienie prezydium CKW. jest równoznaczne z aktem ratyfikacji.

W odniesieniu do paktu Kellogga postanowienie prezydium CKW. było powzięte w tym samym dniu, kiedy ZSRR. postanowił przyłączyć się do paktu. Tym sposobem żadna dalsza ratyfikacja, zgodnie z konstytucją sowiecką, nie jest potrzebna. Za tem nabranie pełnej mocy prawnej zobowiązań ZSRR. z tytułu paktu Kellogga uzależnione jest tylko od ratyfikacji tego paktu przez państwa, które podpisały go w Paryżu dn. 27.VIII. r. b.

Dziennik wyraża powątpiewanie co do tego czy ratyfikacja ta nastąpi w krótkim czasie. „Związek Sowiecki, pomimo jego krytycznego i sceptycznego stosunku do paktu Kellogga, jest dotychczas jedynym państwem, które dokonało całkowicie formalnego przyjęcia tego paktu“.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

Trybuna Radziecka Nr. 36 ogłasza uchwałę wszechzwiązkowej narady pracowników biur polskich w sowieckiej partji komunistycznej z maja 1927 roku. Pismo zaznacza, że uchwała ta została obecnie dopiero zatwierdzona przez władze. Uchwała zwraca się przeciwko opozycji „trockistów“ wśród komunistów Polaków oraz przeciwko próbom przeniesienia walki frakcyjnej z polskiej partji komunistycznej do środowiska Polaków komunistów członków sowieckiej partji komunistycznej. Uchwała zwraca się następnie przeciwko „niedocenianiu znaczenia budownictwa socjalistycznego w ZSRR.“ przez komunistów Polaków w Rosji oraz przeciwko panującym wśród tych komunistów „nastrojom emigracyjnym“, które polegają na dążeniu do pracy w Polsce. Uchwała potępia „nacional-bolszewickie odchylenie“ Heltmana, Jasińskiego i innych, stwierdza, że polityka sowieckiej partji komunistycznej przyczyniła się do poważnych sukcesów wśród polskich mas pracujących w ZSRR., podkreśla wzmocnienie kierownictwa pracą wśród Polaków w ZSRR. przez okręgowe komitety partyjne i niższe organizacje partyjne, stwierdza wzrost liczby Polaków w polskiej sekcji komunistycznej i protestuje przeciwko próbom organizowania wśród Polaków członków w sowieckiej partji komunistycznej, domaga się roz-sowieckiej partji komunistycznej ugrupowań frakcyjnych na gruncie zagadnień, które dotyczą wyłącznie polskiej partji komunistycznej.

SPRAWY GOSPODARCZE.

Prawda 16.IX. ogłasza artykuł o warunkach „aktywizacji koncesyjnej polityki ZSRR“. Pismo donosi, że rada komisarzy ludowych ustaliła jeszcze w lipcu r. b. ogólne przesłanki wydzierżawiania obiektów przemysłowych w ZSRR zagranicznym koncesjonariuszom. Obiekty te mieszczą się w przemyśle górniczym, leśnym, opałowym, komunikacyjnym, elektrotechnicznym oraz w rolnictwie i we wszystkich związanych z rolnictwem gałęziach przemysłu sowieckiego. Lista tych obiektów została ułożona przez główną komisję koncesyjną, która zredagować ma opisy tych obiektów w językach obcych w celu zachęcenia koncesjonariuszów zagranicznych do korzystania z nadarzającej się sposobności otrzymania koncesji w ZSRR. Równocześnie zezwoliła rada komisarzy ludowych głównej komisji koncesyjnej na rozpoczynanie pertraktacyj z kapitalistami zagranicznymi w sprawie obiektów, które nie są objęte przez wyżej wspomnianą listę. Udzielenie koncesji kapitalistom zagranicznym dokonywane ma być z uwzględnieniem szeregu ulg dla tych koncesjonariuszów, szczególnie o ile koncesje tworzone są w słabo uprzemysłowionych okręgach ZSRR. Ulgi polegać mają na zastosowaniu zasad wolnego handlu do produkcji przemysłu koncesyjnego na terytorjum ZSRR, na udzielaniu koncesjonariuszom prawa importu potrzebnych dla ich fabryk narzędzi i maszyn bez opłacania cła na granicy sowieckiej oraz na zezwalaniu na zatrudnianie robotników i pracowników technicznych obcej narodowości.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Prawda 16.IX. donosi o otwarciu pocztowej komunikacji lotniczej pomiędzy Moskwą a Irkuckiem. Komunikacja ta utrzymywana jest przez samoloty towarzystwa „Dobrolot“.

Prawda 16.IX. donosi o zepsuciu się motorów w centralnej elektrowni tramwajów miejskich w Le-

ningradzie. Powodem zepsucia się, które spowodowało wstrzymanie dostarczania prądu do tramwajów w Leningradzie, jest długoletnie niezastąpienie zużytych części motorów przez nowe.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Slowo, 14.IX. Żądania Związku Polaków.

Rul, 15.IX. Rosjanie w Polsce.

